

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenjši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijače velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne peti-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Ruski glasi o Bismarkovem prihodu na Dunaj.

Ruske novine se nekako ironično izražajo o dunajskem „romanji“ nemškega državnega kancelarja, ter se posmehujejo nemškim novinam, ki so v zadnjem času toliko vedele pripovedovati o nekem „panslavizmu“, zoper kateri bi morala nemško-avstrijska zveza v boj stopiti. „Novoje Vremja“ vpraša: „Kje pa je oni takozvani panslavizem, literarni in politični? Takoj pa odgovori samo: „Kadar se s tujega pošilja k nam na Rusko grom na adresu panslavizma, je namerjen samo na narodno gibanje ruske politike.“ O Bismarku, ki je bil šel na Dunaj prosjači, in o posledicah tega pohoda piše na drugem mestu isti ruski list:

„Knez Bismark je prišel denes na Dunaj. Pravi Avstrijec moral bi se s strahom vsklikniti: Hanibal ante portas. Državni mož denašnje Nemčije nij eden izmed zmernih liberalcev, on zida razruševaje; če je prišel on na Dunaj napraviti zvezo Avstro-Ogerske z Nemčijo, tedaj gotovo razruši dober kos avstrijske samostalnosti. Najvišja politična in trgovsko-politična uprava prenesena bo z Dunaja v Berlin nevidno in neopaženo. Dunajska nemška žurnalistika se ne ogiblje take perspektive, ona se podá v naročje jerbu, samo da izbeži primoranju pripoznati enakopravnost slovanskih narodov z Nemci, in razdeliti z njimi vlast. Avstrija še obstoji, ali Avstrijec ni več. Politiki, tresoč se za svojo oblast, niso pomislili tega — da tudi Bismarki nima moči na dolgo zadržati teka narodnega življenja, da kakor hitro se óno določno projavi, končajo tudi Bismarki s tem, da napravljajo otlo la-dijo svoje umno spletene politike po najbolj

silnem teku, če tudi z jednim čuvstvom samo ohranjenja.

Pojavljenje avstrijskega Slovanstva ne more biti zatito diplomatskimi kombinacijami; bilo mu je bliže in ugodneje stopiti v sporazumljenje z Dunajem; pa Dunaj sam zakriva svojo politično fizijognomijo, tedaj mora Slovanom Avstrije končno biti brezrazlično, kdo bode primoran priti jim nasproti — Dunaj ali Berlin.

Demonstrativno bližanje kneza Bismarka z Avstro-Ogersko, zbližanje, od katerega ga nij mogel zadržati njegov cesar Wilhelm, razjasnjuje položaj ruske politike; ona se bode morala krepko držati nacionalnega pota, da bode v ravnotežju s soboj zjedinjeno germansko moč v Nemčiji in Avstriji. Tako ravnotežje bo zalog miru, gotovo zavarovanje proti nezmerim pretenzijam, proti mogočim osvojitvam. Močen je močnemu tovariš; dober račun ne pripušča, da bi se trčila.

Jeden iz najbližjih nasledkov zveze Avstro-Ogerske z Nemčijo mora biti tesna zveza avstrijskih in ogerskih Slovanov mej soboj; potrebna jim je občna politična strategija. Irlandci podajajo primer zaslužen posnemanja. Irlandci so poskusili vse načine politične borbe z Angleži — vojsko, pasivno opozicijo, organizovano vstajo in vojno po samem, imeli so povsodi in vselej neuspeh, in izučeni po skušnji so si izbrali postavni pot. Slovani Avstrije pripravljajo se vstopiti v dunajski državni zbor, in bilo bi prav praktično, če bi se slovanski poslanci vseh dežel — Češke, Moravske, Šlezije, Galicije, Bukovine, Kranjske, Dalmacije itd. zbrali pred začetkom zborovanja, določili vzajemne svoje interese, vzajemni način delovanja v parlamentu in postopanje nasproti ministerstvu. — (Kar se je že storilo. Ur.) Kolikokrat so uže prijatelji in

sovražniki poudarjali, da slabost Slovanstva odvisi od tega, ker se podá v politični boj z razdrobljenimi močmi, od tega, ker se Slovani vedno sovražijo mej soboj radi neumnosti, polajševajoč zmago vsem, kdor ima le pogum nad njimi. Treba, da se učé jedinstva v delovanji pri Nemcih, in Bismark-Andrassyjevska šola — nij slaba šola.

„Golos“ pravi, „da po mnenji zapadnih politikov bode še na dalje osobna želja Bismarkova odločevala. Ume se, da to laska njegovemu samoljubju in da bi on rad igral rolo najvišjega gospodarja evropske usodi, kar ga je baje tudi gnalo k svojemu vratolomnemu in efektneemu potovanju na Dunaj.“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 2. oktobra.

Nadvojvoda **Karel Ludvik** je prišel dne 30. m. m. v Prago, kjer ga je čakal cesarjevič Rudolf Velika množica ljudstva ga je s slava-klici sprejela.

Dozdanji predsednik **državnega zbora**, dr. Rechbauer, je razposlal vsem državnim poslancem sledečo okrožnico: „Na podlagi § 16. o opravljenem redu dne 12. maja 1873, imam čast naznanjati, da se bode vsled sklicanja obeh hiš državnega zbora po cesarskem patentu od 22. m. m. pričela prva seja državnega zbora dne 7. oktobra t. l. ob 11. uri dopoldne. Na Dunaji dne 28. sept. 1879.“

Namesto odstopivšega kneza Auerperga bode imenovan za prvosednika v **gospodarskega zbornici** dozdanji drugi podpredsednik grof Trauttmansdorff.

Glede tega, ker so **Čehi** sklenili brez kakovih garancij vstopiti v državni zbor, piše praška „Politik“: „Z Dunaja se poroča, da bode vlada češkemu deželnemu zboru predložila načrt zakona za enakopravnost obeh narodnostij in načrt za reformiranje volilnega reda za deželni zbor. Ako preudarimo vedenje vlade ob volitvah, potem odnošaj, da se je

Listek.

Žrtev ljubosumnosti.

Povest iz Amerike.

(Konec.)

Toda Lola je tudi še pri obedu tožila o svojej bolesi. Ubogo dekle nij zatislilo vso noč očesa, ter je jokalo, — se ve, o tem nij izvedel nikedó; in potrpežljivo je vzela Lola zdravilo, katero jej je podala Matildina rōka.

Ko je stopila teta Ema zopet v Lolino sōbo, je dekle spalo.

„Zlati srček, pridi! čas je, da se oblečeš,“ reče in jej poljubi nežno lice.

Lola počasi odprè oči.

„Tako trudna sem,“ izpregovori.

„A bal —“

„Pustite mi, naj še spim,“ prosi in

omahne nazaj na blazine, ko baš ustopa Matilda.

„Naj spi, teta! Kaj je jeden sam ples v dolzem življenji, in kedó zna, da ne oboi, ako bi vstala. Nekaj dnij sem je uže tako bolehnna.“

„Istina; vendar žal mi je, da bi ne šla na bal, tembolj, ker ima tako lepo obleko.“

„Spomnili ste me, da še sama nijsem pripravljena. Naj spi, naj spi! Jaz jo oprostim pri gosjōdi!“

Bankir je bil vrlo tōžen, ko se mu je poročila vest, da Loli nij moči biti navzočnej pri veselici, a menil je tudi, da je boljše, pustiti bolnico v miru.

Ponosen je ogledaval Matilde, ko je ustopila v dragocenejši turski obleki. Izpremil je hčer do kočije, dasi mu nij bilo možno pomiriti skrbi in nepokoja zaradi Loline bo-

lezni. Izvestno je bila zelo bolna, ker se je tako prostodušno odpovedala veselici.

Zamišljen se je na plesišči oziral bankir po šarovitej gneči, ko pristopi k njemu Evgenij Dunkirk.

„Kakó, da niste maskovani?“ vsklikne stari gospod začuden.

„Nijsem utegnil,“ brzo odvrne Evgenij.

„Vas li smem prositi besede, gospod Gordon?“

„Smete.“

Bankir in Evgenij Dunkirk otideta v bližnjo sobo, da ju nihče ne moti.

„Nedvomno ste uže zapazili, da ljubim vašo sestričino Lolo.“

„Sem. — Tudi vem, da bi vaša snubitev pri njej ne bila brezvspešna.“

„Zatorej mi dovoljujete, da jo snubim?“

„Od srca rad vam to dovoljujem. Odkritosrčno povem, da ne poznam moža, kateremu bi rajši dal svoje golobče.“

doseglo v državnem zboru vsaj nekoliko pravih razmeram primerno zloženje, in da je tudi jeden Čeh poklican v ministerstvo, to vidimo, da so se nam dejansko dale garancije, vsled katerih se vstop čeških poslancev v državni zbor ne kaže neuspešen.“

Grofu **Taaffe**-ju še zmirom dohajajo s Češkega adrese, a zdaj so mu jo poslali tudi župani iz Rehberga, malega in velikega Auržima in Tandorfa, vsi v nemškem Rokitniškem sodskem okraji, ter pozdravljajo **Taaffe**jeve namere kot deželi koristne, katere hočejo tudi oni podpirati.

„Gazeta Narodova“ poroča, da avtonomisti delajo na to, da bode za predsednika kluba **Poljakov** voljen knez Czartoryski.

Vnanje države.

Bolgarski vojni minister in bivši ruski generalmajor je od ruskega carja bil poklican v Livadijo, kjer imajo ruski državniki, kakor smo uže poročali v svojem listu, posvetovanja, da se teh tudi on udeleži.

Knez Aleksander I. je prišel 30. m. m. v Cotroceni. Knez Karel rumunski ga je s svojo družino sprejel in navzočni so bili vsi ministri.

Turčija je v Baru otvorila konsulat. Albanska liga pak je turško vlado prosila, naj jej ona naznani, katero ozemlje hoče v Epiru odstopiti Grške, da bode potem odpustila one vojake, katere je liga nabrala v onih krajih.

Francoski legitimisti so imeli v ponedeljek banket v Parizu na čast rojstvenega dneva grofa Chamborda, ter so mu sklenili adreso poslati, katero mu bode izročila komisija, sestojeta iz legitimistiških vodjev.

Angleški državni dohodki od 1. dné meseca julija t. l. do 30. minolega meseca znašajo 100.305 st. manj, nego ob istem času vlnskega leta.

Italijanska vlada je izdala takozvano „zeleno knjigo“, v kateri je 386 pisem od 22. decembra meseca 1875 pa do 1. julija letošnjega leta. Večinom se ozira ta knjiga na egiptovsko vprašanje, katero Italija ne hče prepuščati samo francoskemu in angleškemu uplivu.

Italijanski general Luigi Mezzacapo objavlja v časopisu „Nuova Antologia“ članek pod naslovom „Quid faciendum“, („Kaj nam je storiti“) kot odgovor na znano knjižico obrsta Haymerle-ja, v kateri je on svaril pred Italijo. Mezzacapo zahteva, naj se hitro italijanska utrjena dovrše, ker so potrebna za obrambo domovine. On pravi, ka italijanska vlada mora delati po načelu: če hočeš imeti mir, bodi za boj pripravljen.

Mehikanski kongres se je otvoril 16 dné septembra. Prvosednik Diaz je dejal, da so razmere na vnanje ugodne, v notranjem pak da so se financije oboljšale.

Dopisi.

Od Savinje 24. sept. [Izv. dop.] Učiteljske konference, pri kojih se o raznih šolskih predmetih predava, imajo važen namen učitelje posebno za šolski poduk izobraževati, in je torej po vsej pravici zahtevati, da se pri takih skupščinah razni učni predmeti v tem jeziku obravnavajo, v kojem učitelj v šoli podučuje, to je, za slovenske šole v slovenskem jeziku. Nerazumljivo je torej, da pri učiteljskih konferencah mnogi slovenski učitelji učne predmete rajši v tujščini obravnavajo nego v materinščini, v kojoj deco odgojujejo. Nemški učitelj na pr. gotovo nij tako nespameten, da bi za praktično učno vajo kak šolski predmet v tujem jeziku obravnaval, marveč poslučuje se marljivo in zvesto nemškega jezika, v kojem podučuje, ki ga mladina govori; le nekateri slovenski učitelji ravnaajo ravno narobe, njim ne gre zdrava pedagogika v glavo, da bi se v prospeh lastnega izobraževanja materinščine posluževali. V naših — za slovenske šole nemških — učiteljskih se pripravniki nauče malo slovenščine, kojoj je borih par ur odmerjenih in ako se tudi potem v praksi in pri taci priložnostih, ki so poduku in izobraževanju odločene, večinom s tujščino ukvarjajo, nij čuda, da se morajo gospodje nadzorniki o učiteljih pritoževati, da slovenski ne znajo. To je nasledek in sad naših nemških učiteljskih, ki nam v naše šole pošiljajo učitelje nezmožne našega jezika, katerega se mnogi tudi pozneje v praksi ne nauče. Dokler ne bomo imeli za naše slovenske šole slovenskih učiteljskih, ter se tuji, našega jezika nezmožni učitelji (ce) v naših šolah nastavljajo, tako dolgo bomo čuli pritožbe, da se na Slovenskem učitelji nahajajo, ki slovenski ne znajo. Ako pa učitelj učnega našega jezika zmožen nij, je ves njegov poduk brez vsega vspeha, ovira ves šolski napredek in je le na kvar narodnej omiki.

Važen pripomoček za učiteljevo izobraževanje so tudi okrajne učiteljske bukvarnice, ki podajajo učitelju raznih knjig, iz kojih si more potrebnih vednostij pridobivati. Take bukvarnice po Slovenskem bi morale imeti potrebnih slovenskih knjig, da bi se jih učitelji posluževali ter se v slovenščini vadili in izobraževali. Toda tej potrebi naše učiteljske bukvarnice v obče premalo, sem ter tja pa celo nič ne ustrezajo.

Imam baš pri rokah zapisnik naše okrajne

učiteljske bukvarnice, ki šteje nad 200 raznih nemških knjig, a slovenske — nijedne ne, in ta bukvarnica je le slovenskim učiteljem namenjena.

Poklic ti velevala, dolžnost zahteva in potreba te sili, da se za svoj važen poklic v slovenščini, v kojoj ti je mladež vzgojevati, marljivo izobražuješ, vzemi si v tej potrebi tudi iz učiteljske bukvarnice kako slovensko knjigo, če jo moreš dobiti? Naše slovstvo ima lepo število slovenskih knjig, kojim se sme v učiteljske bukvarnici častno mesto odločiti. Omenim na pr. imena slovenskih pisateljev: prof. Jesenka, Erjavca, Stareta, Tuška itd., ki so nam spisali ali poslovenili raznih knjig zgodovinskih, zemljepisnih in naravoznanskih. Prof. Lavtar spisal je aritmetiko. Matica slovenska ima lep broj znanstvenih knjig, ki bi se morale po učiteljskih bukvarnicah nahajati, za to naj bi povsod bukvarnični odbori skrbeli.

Iz Gradca 23. septembra. [Izvirni dopis.] Čitatelji tega lista se bodo morda še spominjali, da je finančni odsek našega deželnega zbora dné 16. oktobra 1878 v svojej 12. seji predlagal, ka naj se izdavanje „Štajarskega gospodarja“ (prestava nemškega „Steirischer Landbote“) sistira, češ, da ima le 37 naročnikov in da je izmej 191 ljudskih šol, kojim se je do sedaj list brezplačno pošiljal, jih 178 poprosilo tudi za nemško izdajo. Kliubu temu, da je naš vrli celjski poslanec g. prof. Žolgar govoril zoper sistiranje ter navel uzroke, zakaj ima oni list tako malo naročnikov in zakaj je šolam nemška izdaja ljubša kot slovenska, je deželni zbor vendar le sprejel predlog finančnega odseka, a Žolgarjevega zavrgel. Zakaj šolam nemška izdaja bolj od slovenske godi, je poslanec g. Žolgar tako-le utemeljil*): „Da je izmej 191 ljudskih šol jih 178 nemško izdajo terjalo, razjasnimo si na čisto prost način. Čitatelji tega časnika so večinoma učitelji, ti pa so se v celem njih šolanji le v nemškem jeziku izobraževali. Nij se jim dala priložnost se v materinščini popolnoma izobražiti; ne upamo si trditi, da bi bilo čez 10 % učiteljev na slovenskih šolah slovenskega jezika v govoru in pisavi popolnoma zmožnih. In to je čisto naravno; kajti mlajši učitelji so se večinoma na mariborskem učiteljski izšolali in znano je, da je na učiteljskih, tudi na onih v slovenskem delu dežele, učni jezik skoz in skoz nemški; in tudi oni iz stare šole v novo

*) Po stenografičnem zapisniku.

„Zahvaljujem se vam na vašem zaupanju, in izpoznali bodete, da sem mož, — v to mi pomoz Bog! Jej li smem odkriti svojo ljubezen!“

„Lole nij tukaj, boleha je, in nij jej bilo moči priti. Menim, da je vaš odhod kriv vse nje bolezni.“

„Skôraj se vrnem, ako tudi mi je v bodoče živeti na Škotskem. Prosim, mi li dovolite, ker jutri odpotujem, da se še denes pogovorim z Lolo?“

„Storite, kar vam velevala srce, in Bog vam daj srečo. Morebiti vaše besede ozdravé Lolo, morebiti pride celo v našo družbo. Idite, ljubec moj, idite!“

Evgen Dunkirk stisne roko staremu možu in hiti na njega dom.

Nekoliko pozneje pristopi gospod Gordon k svojej hčeri, katera je bila zelo slabe volje.

„Strašno je dolgočasno,“ mu potoži ona.

„Meni se zdi dovolj zabavno,“ se nasmihne oča, „in morebiti pride tudi še Lola sem.“

Rudolf Gordon razkrije Matildi, o čem sta se menila z gospodom Dunkirkom. Nje lice se je čim dlje, tem bolj temilo.

„Pojdiva domov, oče,“ reče tožno Matilda, „dovolj mi je hruma in šuma.“

Rad jej je ustregel bankir. —

V tem je hitel Evgenij Dunkirk k svojej izvoljenki, da se osvedoči, ako mu bode možno doseči svojega žitja najvišji smoter.

Teta Ema je čitala in plêla, ko se oglasi snubač.

„Kakó, nijste li na balu?“ pozdravi ga začudena.

„Prišel sem pogledat gospice Lagrange.“

„Ubogo dekle je bolno, toda poizvedeti hčem, da li jej je moči govoriti.“

V sobi Lolinej je bila tema, in teta Ema prižge plin, predno izpregovori.

„Kakó trdno spi! — Da bi je le ne vzbudila nagla svetloba! — Lola, gospod Dunkirk bi rad s toboj govoril, Lola!“

To rekši položi jej roko na čelo, — in zdaj vzkrikne, da je zazvenelo po vsej hiši. Lolino lice je bilo v smrti otrpnilo.

Nikdar več se nij imelo probuditi mrtvo dekle, niti ne izvedeti, kaka neizrečna sreča jej je cvetela.

Bolestni krik je spravil na noge vso družino. Hteli so po zdravnika in gospoda Gordona. V obupnosti se je zgrudil Evgenij Dunkirk poleg postelje svojega strastno ljubljenega dekleta.

Poljubljal je drobni ročici, skleneni na tihih prsih, gladil mrtvej Loli raz blede in mrzlo čelo svetle kodre, jo pozival po imeni z najslajšim glasom — toda nje modre oči so bile zaprte za vselej, nobeden nasmeh nij imel več odgovarjati njega ljubezni.

šolo pristopivši učitelji so se v nemškem jeziku izraževali. Po državnih ljudskih šolskih postavah obsega uk na mariborskem učiteljskišči devetnajst predmetov; no, mej temi devetnajstimi predmeti se le jeden, namreč slovenščina, v slovenskem učnem jeziku podučuje, vsi drugi v nemškem. Od tod pride, da so učitelji le nemščine navajeni in da nemških čitav poželjujejo. Ako bi se pa, kakor bi se spodobilo in bi bilo pravično, tudi na njih izobraževanje v slovenščini gledalo, učilo bi se na učiteljskišči, posebno na ónih, iz katerih prihajajo učitelji, ki opravljajo svoje službe v slovenskem delu dežele, lahko jedna polovica učnih predmetov v nemškem, druga polovica v slovenskem jeziku. Želim le, da se to prepričanje, da bi se tudi na izobraževanje učiteljev v slovenske materinščini na učiteljskišči kolikor mogoče oziralo, nekoliko bolj razširi.“

Na to odgovoril je ces. kr. namestnik g. baron Kübeck sledeče: „Mislim, da sem se tudi jaz nekoliko že po deželi ozrl, pa še v istini nisem zapazil, da bi se učitelji v spodnjem delu dežele v njih materinščini, v slovenskem jeziku, v govoru in pisavi ne mogli izraziti. Popolnoma pritrdim, da je potrebno, da se óni Slovenci, ki učiteljske obiskujejo, tudi navadijo, v svoji materinščini podučevati. In baš v tem obziru bi jaz štovanega predgovornika na to opomnil, da je na mariborskem učiteljskišči šola vadnica.“

Zakaj omenjam sedaj po preteku skoro celega leta to razpravo? No, zato, ker je moj prijatelj „—nim—“ (to ne pomeni „anonymus“, nego je zlog iz poštenega njegovega slovenskega imena) v „Slovenskem Narodu“ štev. 214 prijavil besede g. c. kr. okrajnega šolskega nadzornika celjskega, v katerih se g. nadzornik pritožuje, da „se na spodnjem Štajerskem učitelji nahajajo, ki še slovenski ne znajo“. — Primerimo sedaj odgovor c. kr. deželnega namestnika g. Kübecka na prošnjo poslanca g. Žolgarja, da bi se na učiteljskišči nekoliko bolj na slovenščino oziralo, in pa sedanjó preopravičeno tožbo g. nadzornika! Kaj sledi iz tega? — Ker nam tiskovna svoboda ne dovoljuje o tem tukaj dalje razpravljati, poprosili bi samo g. Žolgarja, da pri prihodnji priložnosti še bolj energično dokaže istinitost svojih besedij, da „učitelji slovenski niso in ne morejo biti slovenskega jezika v govoru in pisavi popolnoma zmožni.“ Tistemu g. nadzorniku

pa, ki je, prečitavši „nim“-ov dopis iz celjskega okraja, rekel: „Wozu solche Sachen veröffentlichten, es wird deshalb gar nicht beser!“, moram reči, da imam „proketo malo rešpehta“ pred možem, ki uvidevši kak neložatek, nehče po mogočnosti za njega odpravo delati.

Domače stvari.

— (G. J. Jurčič) se uže malo bolje počuti. Tek bolezni je normalen, temperatura gre nazaj in tako je upati kmalu stalnega popboljšanja. Kdor dopisov za naš list neče pošiljati naravnost uredništvu, naj jih pošlje pod adreso g. P. Grassellija.

— (Na slavo imendanu presvetlega cesarja) bode g. knez in škof dr. Pogacar jutri ob 10. uri v stolnej cerkvi opravljal veliko mašo.

— (Pogreb) g. Pavla Skaléta je dokazal, kako je ljubljansko meščanstvo pokojnega spoštovalo. Sprevod je bil zopet veličasten in udeležili so se ga vsi narodni krogi. Čitalniški pevci so rodoljubnemu podporniku narodnih društev za slovo izkazali običajno čast s slovensko pesnijo, katero je on zmirom tako rad poslušal. Njegov spomin naj živi!

— (Lažnjive govorice.) Iz pisem naših spoštovanih dopisnikov tržaških in gorških posnemljemo, da so se minole dni raznašale po Trstu in Gorici vznemirjajoče vesti o silnih pretepih mej — nemškutarji in Slovenci v Ljubljani! V Trstu so Lahonje neki pripovedovali, da je več mrtvih in veliko ranjenih, pa da sta dva bataljona vojakov na bojišče poklicana bila mir narejati! Povod tem lažem je bojé to, da smo v naše mesto dobili začasno bataljon 49. peš polka, ker tukajšnji garnizon nij tolik, da bi opravljati mogel vojaško službovanje v Ljubljani, zdaj ko so se začele vaje z nováki.

— (Imenovanji.) G. Jurij Kaas, gimnazijski profesor v Gradci, je imenovan ravnateljem na učiteljskem izobraževališči mariborskem. — Praktikant pri tukajšnji deželni sodnji g. Anton Levec je imenovan avskultantom.

— (Valvazorja) 66. zvezčič je izšel pri g. Krajci v Rudolfovem in obseza poleg deset dobro ponarejenih slik originalovih izvirnega izdanja XV. knjige oddelke pod naslovom: „Von den Jahr-Geschichten in Crain, unter der Oesterreichischen Regierung.“

Duri se odpró in gospod Gordon ustopi sè svojo hčerjo.

Matilda ostrmí. Potem plane in se vrže na prsi mrtve sestríni.

„Nebeski Bog, tega nijsem htela“, je tožila na ves glas. „Bog vé, da to nij bila moja volja. Jaz, jaz sem jo umorila! Zabraniti, da bi ne prišla na ples, sem jej dala opija, a nikakor mi nij bilo v mislih, jej s tem škodovati. Lola! O Bog se me smiluj! Tega nijsem htela!“

In omahníla je očetu v naročje.

Kar je govorila nesrečna Matilda, je potrdil zdravnik. Lola Lagrange je umrla, ker je použila preobilo opija.

Bogastvo in imé očetno sta pomogla, da se vest o tem dogodku nij raznesla mej svet. Ljudje so le izvedeli, da je umrla Lola za opijem, kateri jej je rabil za zdravilo bolečin v glavi.

Evgenij Dunkirk vrnil se je v svojo domovino, ko so mu bili zagrebli vsega živ-

ljenja srečo v hladni grob. Niti jedno slóvo njega ust nij naznanilo, je li slutil ali ne, da je ognjena strast zanj dala povod Matildinemu dejanju. Čas bodi „Mahón njega rani“, doslé se nij še zacelila.

Prijatelji Matildini se čudom čudijo, kakó se je ipremenila.

„Saj vendar Lole nij takó ljubila“, rekajo, „in vendar je po nje smrti vsa druga. Ponos in mrzlotá nje srca sta se umeknili ljubeznjivej oskromnosti, izogiblje se vsem veselícam, in da nij protestantinja, šla bi gotovo v samostan.“

Tudi Matildinemu očitánju vesti in britkemu kesanju podéli čas pokojilno odvezo! Naj ta prememba Matildinega bitja tesnejše združuje hčer z očetom, nego li ja je prej družila sreča. A do denes se še nij vrnila v nekadaš takó brezskrbno obitelj radost. Še vedno je dom Gordonov dom solzá, tožnosti in pokore.

Prevél V. Eržén.

— (O trgatvi) naj nam blagovolíjo poročati čestiti prijatelji našega lista po Slovenskem. Zádostuje nekoliko besed na dopisnici, če kdo obširneje pisati ne more ali pa na kratko lahko — vse pové.

— (G. Jožef Beraz), nahajalec studentev iz Monakovega, pride 3. ali 4. oktobra v Št. Jurij poleg južne železnice, da bo tamkaj pričel pregledavati tla in iskati sledi studentem.

— (Čitalnica v Kanalu) napravi dné 5. okt. t. l. besedo v g. Šegalovej dvorani. Snored: 1. Pozdrav, zbor, zložil Nedved. 2. Slavnostni govor. 3. Slovo, zbor, zložil Kocijančič. 4. Vsladkih sanjah, čveterospév zložil Kocijančič. 5. Pes in mačka, veseloigrá v 1 dejanji. 6. Obláčku, zbor, zložil Kocijančič. 7. Prva ljubezen, čveterospév, zložil Hajdrih. 8. Banovci, zbor, zložil Briž. 9. Tombola s primernimi dobítki. Po besedi društvena zabava. Vstopnina 30 kr. Ker se bode porabil čistí dohodek za nagrobni spomenik Josipu Kocijančiču, se hvaležno sprejme vsák večji donesek. Začetek točno ob 7. uri zvečer.

— (Goveja kuga.) „Novice“ poročajo, da jim je od c. kr. deželnega predsedstva došla žalostna novica, da imamo govejo kugo v deželi, zaneseno brž ko ne iz Bosne po hrvatskih živinobarantatih. Bil je namreč nedavno živinski trg v Šentvidu pri Zatičini, kamor se je prignalo iz različnih krajev in tudi iz Hrvatskega nad 2000 goved. Tu je kupil neki kmet iz Polian blizu Litije par živinčét, pri katerih se je prikazala bolezen, katero bi bil konjederec zatajil, ako bi ne bil eden bivših učencev naše živinozdravniške šole — hvala mu — kugo izpoznal in to nemudoma naznanil c. kr. okrajnemu glavarstvu. Ker se po postavi prepovedó v tacih okoliščinah živinski sejmi in živinski shodi, mora, se ve da, prepovedana biti tudi razstava in premíranje goveje živine v Postonji dné 6. t. m. Ali bode móгла še letos pozneje biti, ne more se uže denes reči, ker se ne vé, ali je okuženo bilo več živine ali le ta, ki je za kugo poginila ali zavoljo nje pobita bila. Bog daj, da ne seže ta grozna nesreča dalje po deželi! Zato, gospodarji, ki ste kako živinče kupili na Šentviškem sejmu, pazite, pazite skrbno, ali nijste z živino kupili tudi kuge. Poroča se pa še, da so govejo kugo uže v Trstu zapazili na dveh volih v klavnico pripeljanih. Kar brž sta bila pobita in vlada je ukazala vse, kar je treba, da se zatara ta kužna bolezen, o katerej v prvem hipu nij znano bilo, od kod je prišla.

— („Slovenisches Sprach- und Uebungsbuch.“) Nebst einer Chrestomathie und einem slovenisch-deutschen und deutsch-slovenischen Wörterverzeichniss. Für den ersten Unterricht bearbeitet von Dr. Jakob Sket, k. k. Gymnasial-Lehrer am Staatsobergymnasium zu Klagenfurt. Klagenfurt 1879. Druck und Verlag der St. Hermagoras-Bachdruckerei. To je naslov baš izišlej šolske knjige. Nje spisovatelj jo je sestavil vsled poziva, da naj popravi in prenaredi deveto izdanje A. Janežičevega istoimenega dela, katero je bilo razprodano letos do zadnjega odtisa. Knjiga, obseza joča 300 strani, se za šolsko in domačo rabo posebno priporoča kakor po lepem papirji takó tudi po ličnem in razločnem tisku. Z veseljem opažamo, da je g. pisatelj pazno ozirál se na raznolikost gradiva in se skrbno ogibal óne suhoparnosti, katera mnogim sicer učeno in temeljito pisaním slovnicam v toliko škoduje, ker v učencih ne vzbujajo sè svojim

obsegom niti veselja do oblik. Jedino nekaj nas je (ko smo površno listali knjigo) dirnoloprijetno — in sicer to, da se je g. pisatelj v njej premalo oziral na — akcente, kateri so baš v našem jeziku silno važni. Žal! našim novejšim in tudi nekaterim starejšim pisateljem so naglasi zadnja briga, zato jih aliniti ne stavljajo, ali, kadar jih upotrebljavajo, delajo z njimi kakor — neka koristna domača žival z mehkom. Nij namreč vse jedno, ali pišemo „bóde“, (er ward), „lové“, (sie fangen), „srcé“, (das herz), namesto „bóde“, (ker „lode“ rabi jedino v pomenu: er sticht), lové, srcé itd. Dandanes, ko so — hvalo Bogu! — končali po nekoliko uže urejena pravila o slovenskem naglasu in njega znamenjih, bilo bi vsekako želeti, da se naglašanje zlogov posebno točno označuje zlasti v knjigah, namenjenih ljudem, kateri se tekar učé slovenščini. — Nadejamo se, da izpregovori tudi še kakšen slovensk slovničar o tej dr. Sketovej knjigi, ter razglasi svojo strokovnjsko oceno v katerem naših listov. — y.

Razne vesti.

* (Kraszevskega slavnost.) Denes se slavi v Krakovem 50letnica slavnega poljskega pisatelja Jožefa Ignacija Kraszevskega kot pisatelja. Za to slavnost se je uže jedno celo leto pripravljalo ne samo v Krakovem, nego po vsej Gališki in vseh pokrajinah nekdanje Poljske. Obširneje bomo o tej stvari govorili jutri.

* (Kačji pik.) Delavka iz Blankersdorfa je imela nedavno opravila na polji in je svojega leta starega otročiča v posteljico zavitega položila na grivico. Po okončanem delu je vzela mati otroka v naročje in ga nesla domov. Zdaj dete zajoče. Žena vsa prestrašena odviže odéjo in ugleda mladega pisanega modrasa, kateri je piskil otroka v lice baš pod okom. Rana je takoj naraščala in otekala, vendar upa zdravnik, da otrok ne bode zanjjo umrl.

* (Volk jahač.) Na Ogerskem je od sile volkov in njih predrznost uže tolika, da celó v vasi prihajajo. Takó je na priliko nedavno napal volk pri vasi Perecsény pasočega se žrebeta, in se je zajedel v njega vrat. Ubogo živinčje je divje spustilo se v dir proti domu in, ker volkovi zobé svoje žrtve niso hteli izpustiti po nobednej ceni, prinčšlo je žrebé volka na hrbtu v vas, kder so ga naposled ubili kmetje.

* (O mnogih požarih) toži ruski „Golos“ tako: „Od Dvine do Dnjepra uničuje ogenj naša mesta zapored. Kar se tiče vasij, pogorí jih vsak dan skoraj deset. To strašno zlo mora naposled uničiti vse naše národno blagostanje. — Iz Novega Jorka v Ameriki brzojavljajo dné 27. sept., da je velikanski požar pokončil mesto Deadwood. Pogorelo je 175 hiš; 2000 ljudi je brez doma.“

* (Prvi turško-nemški slovar.) Gospa Kamila Ružička Ostojč, iz Zagreba, katera je tri leta redno pohajala javne tečaje na iztočnej akademiji dunajske, je sestavila in izdala turško-nemški slovar, ter ga je poklonila našem svetlemu cesarju. Za to je od njega veličanstva prejela zlato kolajno za umetelnost in znanost. Doslé Nemci niso imeli nobednega turško-nemškega slovarja — le-tá je valjda dobro došel našim slaboumnim turkofiom. Bati se je zatorej, da se jih bode preveč prodalo.

Zahvala.

Deželnega gospoda predsednika kranjskega visokorodna gospá Ana pl. Kallina je svoj dobiček pri nedeljskeji tomboli, znašajoč 10 gld. v srebru, naklonila prvemu ljubljanskemu društvu za podporo in oskrbljevanje bolnikov. — Podpisani odbor se plemenitej gospé za ta dar iskreno zahvaljuje.

V Ljubljani, 1. oktobra 1879.

Odbor prvega ljubljanskega društva v pomoč in oskrbljevanje bolnikov.

Izdatelj in urednik Makso Armič.

Listnica uredništva. Gospodu C—ovemu v Zagrebu. Hvala vam na poslanem, pride še ta teden, če posebnega zadržka ne bo. Izmed drugih navedenih spisov smo samo „Doktorja“ našli, ostale ima menda g. Jurčič shranjene. Opravištvu smo naročili po Vašej želji, vrhu tega pak — čestitamo!

Gospodu — v Zatičini. Kakor se nam dozdeva, ste se nad tistim člankom nekoliko po nepotrebnem tako raztogotili, in sicer zato, ker nikoli nikjer nij bilo slišati, da ste Zatiški narodnjaci L—a zaradi njegove predrznosti prijeli. Torej ne smete zameriti, da niti avtor, u članka „stvar nij bila znana“. Če bi bil kdo kaj poročal o tem, kar se je pozneje godilo, gotovo bi bil odlični pisatelj, kateremu — kakor se samo ob sebi umeje — nikdar nij bilo v mislih, koga žaliti, ost svojih besedij — drugam obrnil. Z vašim dobro nam došlim dopisom je reč na mnogo stran popolnem razjasnjena. Glede prej poslanega rokopaša vam začasno uredništvo ne vé odgovora: izvolite potrpeti, da se g. Jurčič ozdravi.

Smrti v Ljubljani.

29. septembra: Marija Babnik, hišnega gospodarja hči, 8 m., v trnovskih ulicah št. 17, za božjastjo. — Terezija Skrjanec, mizarja hči, 14 dni, poljanski nasip št. 16, za slabostjo. — Pavel Skalč, živinodržavnik in hišni gospodar, 54 let, na poljanske cesti št. 63, za otrpnenjem pljuč.

30. septembra: Martin Jančar, črevljar, 38 let, v Florijanskih ulicah št. 31, za jetiko. — Ana Belec, hči kovačeva, 2 m., v Gradišči št. 10, za drisko.

1. oktobra: Ludvik Stego, delavke sin, 1 mes., na sv. Petra cesti št. 48, za atrofijo.

V deželnej bolnici:

24. septembra: Alojzija Golob, delavka, 38 let, za katarom v črevesu.

25. septembra: Urban Žagar, gostač, 45 let, za krčem.

27. septembra: Jakop Lavtižar, sedlar, 54 let, za rakom v želodci.

30. septembra: Franjo Bartelj, c. kr. finančni nadglednik, za otrpnenjem. — France Tavčar, delavca sin, 6 let, za slabostjo. — France Vrečar, mizar, 40 let, za slabostjo. — Josip Lukek, zasobnik, 64 let, za pljučnico.

1. oktobra: Alojzij Šobr, saharničar, 60 let, na Žabjeku št. 4, za krljevo tuberkulozo.

Turci.

1. oktobra:

Evropa: Verneda iz Reke. — Dr. Raitlinger iz Dunaja. — Rumpret, Pongratz iz Krškega.

Pri sionu: Dr. Tanzer iz Gracca. — Popovlč iz Trsta. — Ulrich iz Celovca. — Jonke iz Kočevja. — Jauch iz Trsta.

Pri sionu: Saxinger iz Linca. — Rosenberg, Meisel iz Dunaja. — Tornak iz Gorice.

Pri bavarskem dvoru: Vatrov iz Materije. — Uršič iz Ls rije. — Bonigar iz Trsta.

Dunajska borza 2. oktobra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	68 gld.	15	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	69	10	„
Zlata renta . . .	80	85	„
1860 drž. posojilo . . .	128	75	„
Akcije narodne banke . . .	835	—	„
Kreditne akcije . . .	269	20	„
London . . .	116	60	„
Srebro . . .	—	—	„
Napol. . .	9	29 1/2	„
C. kr. cekini . . .	5	57 1/2	„
Državne marke . . .	57	50	„

Splošno p. n. občinstvu zahvaljujoč se za mnogobrojno obiskovanje

Kozlerjevega pivovarnega vrta

meji poletjem, naznanjam, da se je ta vrt z dnem 1. oktobra zatvoril in ob jednem

restavracija v zimskem prostoru

otvorila.

Poleg dobre pijače se zagotavlja tudi izvrstna kuhinja jako v ceno. Še za daljnjo naklonjenost prosi

(463—1) Terezija Jančigaj.

Ponudba v zakon.

Mlad udovec, kmetovalec, prijetnega obraza, s precejšnjim premoženjem, želi v zakon stopiti z dobro a tudi premožno gospodinjjo. Ponudbe, katerim se s častjo garantira molčečnost, naj se blagovolj poslati na pošto nabrežinsko (Nabrežina na Primorskem, poste restante pod šiframi 10. S ab M. C.) (464—1)

Štev. 5834.

(436—3)

Razpis

3 oziroma 5 deželnih ustanov, in več mest za plačujoče učence na deželnej vinogradnej in sadjerejskeji šoli na Slapu pri Vipavi.

Na deželnej vinogradnej in sadjerejskeji šoli na Slapu pri Vipavi z dveletnim podukom je za prihodnje šolsko leto, ki se pričé dné 1. novembra t. l., izpraznenih troje, oziroma petero deželnih ustanov v letnem znesku po 120 gld.

Pravico do teh ustanov imajo ubogi sinovi kranjskih kmetovalcev, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, lepega vedenja, in ki so z dobrim vspehom dovršili vsaj ljudsko šolo, ustanove se ne izplačujejo na roko, ampak dotični dobivajo za to hrano, stanovanje in poduk v šoli.

Dalje je izpraznenih več mest za plačujoče učence, kateri plačujejo po 120 gld. na leto za hrano in stanovanje, in po 20 gld. šolnine na leto.

Sprejmo se tudi redni vnani učenci, ki plačujejo po 20 gld. šolnine na leto, in sicer za pol leta naprej.

Prošnjiki naj lastnoročno slovensko pisane prošnje do

15. oktobra 1879

če mogoče osobno izročé vodstvu deželne vinogradne in sadjerejske šole na Slapu.

Prošnjam je dodati rojstveni list ter pričevalo o čvrstem zdravju, lepem vedenju, ter o dovršeni ljudski šoli. Prošnjiki za ustanove morajo predložiti tudi ubožne liste, prošnjiki za plačujoča mesta pa zavezno pismo gledé vzdržavanja.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dné 16. septembra 1879.

Oznanilo.

Podpisani naznanja, da ima na prodaj črez 150 kvintalov ali pa do 1000 in še več mernikov prav izvrstnega

brinjevega zrnja za žganje

po jako poštenej ceni. Proda ga na malem in več skupaj, kakor kdo želi. Garantuje se, da je roba prav dobra. Kedor želi kaj kupiti in natančneje poizvedeti, naj se oglasi pismeno ali osobno pri meni.

Janez Pipan,

posestnik v Suti, hiš. št. 86, pošta Komen na Krasu.

(458—2)

Dva

gospodarska pomočnika,

katera sta v trtozreji, kletarstvu in sadjereji popolnem, v splošnem kmetijstvu pa kolikor toliko izšolana, sprejmeta se pri dvéh graščinah na Hrvaškem takoj v službo. Plača je pri obeh jednaka, namreč: 10 gld. na mesec, prosta gospodarska hrana, prosto gospodsko stanovanje s kurjavo, brezplačno perilo.

Prednost imajo bivši absolvirani učenci deželne kranjske vinogradne in sadjerejske šole na Slapu. Z dotičnimi spričali podprte prošnje odpošljejo naj se do 15. oktobra t. l. pod adreso: Gospod Anton Kaučič, najemnik graščine Górica, pošta Pregrada na Hrvaškem. (447—3)

Št. 13351.

(465—1)

Razglas.

Mestni magistrat naznanja, da je z ozirom na govejo kugo, ki se je po uradnem preiskovanji v vasi Štanga, občine trebelevske, v političnim okraji litijskem pričela, mesečni semenj v Ljubljani, ki bi imel biti 8. t. m., ustavljen.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dné 2. oktobra 1879.

Župan: Laschan.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.